

Aktieselskab. Og at det forstaar at udnytte dette Monopol, viser Kursgevinsten og Selskabets Udbytte. Derfor rykker Spørgsmaalet om Fabrikation af Kunstgødning frem mod sin Løsning, saa vanskeligt det end er paa Grund af det stærke Sammenhold indenfor Kapitalmagten. Andelsbevægelsen er nu Vejen til Folkets økonomiske Frigørelse uden Baand paa den enkeltes personlige Frihed, og denne Bevægelse er efter min Mening Venstres store socialøkonomiske Indsats i vort offentlige Liv. Den staar i Modstrid til Socialdemokratiets Program om Samfundets Overtagelse af Produktionsmidlerne. Jeg ved ikke, om det er saaledes, at Socialdemokratiet frygter for, at Andelsbevægelsen skal ødelægge Agitationen for Partiet, men det kan jo være. Paa den anden Side frygter Kapitalismen for, at Andelsbevægelsen efterhaanden, som den vinder i Styrke, skal drage den ene Produktion efter den anden ind under sig, og fra begge Sider mødes man i et fælles Angreb paa disse Andelsselskaber og søger at lægge dem Hindringer i Vejen, selvfølgelig officielt af de ædlestes Bevægelse, af pure Omsorg for Medlemmerne og hele det arbejdende Folk.

Man enes om at lægge særlige Byrder paa Landbruget og enes om at lægge Landbrugets største Løftestang, Husmandsbrugets Livsnerve, Hindringer i Vejen, bl. a. ved at rette stærke Angreb paa denne Bevægelse, saaledes som sket her i disse Dage. Kunde man stække og svække en meget betydelig Gren af Andelsbevægelsen, som Jydsk Andels-Foderstofforretning er, vilde meget være vundet. Det er efter min Mening ren og skær Politik, naar der har været en Føler fremme i visse Blade om at oprette en særlig Husmandsfoderstofforening. Men man har maaske en Følelse af, at noget maa der gøres for at hindre, at Landmændene skulde komme til at føle sig for solidariske. De to nævnte Partier, de Radikale og Socialdemokraterne, frygter maaske for, at det kunde faa politiske Følger, og for Kapitalismen kunde det jo faa økonomiske Følger. Derfor er det vel, at den mægtige Mand, som jeg gentagende har nævnt, kan møde frem med det ærede Medlem fra Horsens (Hans Nielsen) under den ene

Arm og det ærede Medlem fra Næstved (Andreassen) under den anden. Jeg kunde saa tænke mig, at Direktør Ballin saa smilende til og gav dem sin Velsignelse. Men dette Sæmmenspil fra de to Sider om i Forening at rette Angreb og stærke Angreb, som her er sket, paa Andelsbevægelsen maa have sin Aarsag, og jeg tror, at jeg har peget paa den rette Aarsag.

Jeg skal saa blot til Slutning pege paa, at under denne Forhandling har det interesseret mig meget at iagttage, hvordan Grundtvig er i Vælten her i dette Ting. Vi har oplevet her at høre to ærede Medlemmer strides om, hvem af dem der skulde regnes for den bedste Grundtvigianer, og vi har hørt et tredie æret Medlem dømme dem imellem. Saa vidt jeg forstod, gjorde dette ærede Medlem gældende, at for den ene Grundtvigianers Vedkommende var det Skægget, det kom an paa. I „Aalborg Venstreblad“ har jeg læst, at det radikale Parti i det store Hele er et grundtvigsk Parti. Ud fra denne Oplysning maa det formodes, at den nyudnævnte Forstander for Skaarup Seminarium er en af de bedre Grundtvigianere indenfor Partiet. Men et Spøg og et andet Alvor. Denne Udnævnelse har vakt meget Røre ud over Landet. Jeg finder vel denne Udnævnelse beklagelig, men saare naturlig for den nuværende Regering. Det er ubilligt, forekommer det mig, at Regeringen skal forlade sit radikale Oppositionsstandpunkt paa alle Omraader, og jeg tror nu ikke, at Regeringens Medlemmer er saa meget Grundtvigianere, at det gør noget. Tværtimod er det vist rigtigt, naar et æret Medlem af Regeringen i sin Tid angav som et Hovedformaal for det radikale Parti langsomt at omforme Befolkningens Tankegang i moderne Aand. Her er et Skridt i denne Retning, som derfor ikke kan undre. Det er kun mere synligt end flere andre Veje, der bruges til Fremme af det samme Formaal. Vælgerne ude i Landet har givet denne Regering et stort Flertal her i Tinget og dermed Magt til ved Hjælp af Administrationen at fremme sine Anskuelser. Det maa ikke undre eller forarge, at Regeringen bruger den Magt, som den saaledes har faaet. I denne Henseende maa Vælgerne gribe i deres egen Barm og finde